บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยจากอาคารกรณีศึกษาจริง โดยทำการสำรวจ เก็บข้อมูลสภาพอากาศและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสภาวะน่าสบายทางด้านการระบายอากาศในพื้นที่ใต้ถุนอาคารสูงจากสถานที่จริงที่เลือกเป็นกรณีศึกษา ซึ่งควบคุมปัจจัยต่างๆเป็นไปตามธรรมชาติเพื่อประเมินสภาวะน่าสบายในพื้นที่ใต้ถุนอาคารสูงตามมาตรฐาน จากนั้นจึงใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการศึกษาวิเคราะห์ โดยการใช้ข้อมูลจากการสำรวจนำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างเป็นแบบอาคารจำลอง(calibration) ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพของอาคารต้นแบบ และอาคารที่ปรับปรุงในแนวทางต่างๆ พร้อมกับการสรุปเป็นแนวทางที่เหมาะสม ขั้นตอนรายละเอียดในการดำเนินการศึกษาวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 การศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสภาวะน่าสบายและการระบายอากาศในพื้นที่ใต้ถุนอาคารสูงจะเกี่ยวข้องกับมาตรฐานสภาวะน่าสบายประสิทธิภาพในการระบายอากาศข้อจำกัดทางกฎหมายอาคารประเภทอาคารสูงแนวทางในการออกแบบและปรับปรุงอาคารที่เหมาะสมต่อสภาพภูมิอากาศเขตร้อนชื้นและจะต้องศึกษาความเหมาะสมด้านสถาปัตยกรรมในการปรับปรุงอาคาร

3.2 การกำหนดอาคารกรณีศึกษา

ในการเลือกอาคารมาทำการศึกษา พิจารณามาจากความแตกต่างในแง่ลักษณะอาคาร ความสูงของอาคารตำแหน่งที่ตั้ง และสภาพแวดล้อมเป็นหลัก โดยที่ขนาดอาคารขนาดเล็ก กลาง และอาคารขนาดใหญ่ซึ่งการพิจารณานี้จะรวมไปถึง กลวิธีในการออกแบบอาคาร เพื่อให้เกิดการระบายอากาศและกระแสลมพัดผ่านได้ดี ซึ่งในแต่ละกลุ่มของอาคารกรณีศึกษาจะแตกต่างกันไปตามแต่ความสูงลักษณะอาคารและสภาพปัญหาของอาคารที่เกิดจากความสูงของอาคารที่มีต่อภาวะน่าสบายของพื้นที่ใต้ถุนอาคาร

ในส่วนของอาคารที่ทำการศึกษานี้เป็นอาคารที่อยู่ในพื้นที่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอาคารจริงที่ผ่านการใช้งานมาเป็นระยะเวลาหนึ่งทำให้สามารถตรวจสอบผลที่ได้จากการทดลองด้วยการจำลองโดยใช้โปรแกรม Computational Fluid Dynamic หรือ CFD และการใช้เครื่องมือวัดความเร็วลม (hot wire) ณ สถานที่จริงว่ามีผลใกล้เคียงกันหรือไม่อย่างไร

อาคารที่ทำการศึกษาเป็นอาคารที่อยู่ในพื้นที่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมีทิศทางอาคารตั้งอยู่ในลักษณะเดียวกัน ซึ่งทำให้ทิศทางของกระแสลมที่มีผลกระทบกับอาคารตลอดปีมี

ทิศทางและความเร็วลมใกล้เคียงกันเนื่องจากอยู่ในพื้นที่และทิศทางของอาคารใกล้เคียงกันซึ่งเมื่อนำมาทำการทดลองด้วยการจำลองโดยใช้โปรแกรม Computational Fluid Dynamic หรือ CFD จะทำให้ผลการทดลองที่ได้สามารถทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบและสรุปผลการทดลองได้ โดยการพิจารณาความเหมาะสมด้านอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบกับสภาวะน่าสบาย สรุปเป็นเกณฑ์การเลือกอาคารกรณีศึกษาดังนี้

1. อาคารที่มีกระแสลมภายในพื้นที่ใต้ถุนอาคารมีความเร็วลมมากกว่า 1.5 เมตรต่อวินาที มากกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสภาวะน่าสบายของความเร็วลม
2. สภาพอาคารและลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารมีความเป็นมาตรฐานสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเพื่อการศึกษาอาคารอื่นได้
3. ความสูงของอาคารที่ทำการศึกษามีความสูงอาคารตั้งแต่ 4 ชั้นขึ้นไป ลักษณะอาคารมีพื้นที่เปิดโล่งบริเวณใต้ถุนอาคารกระแสลมสามารถพัดผ่านได้
4. อาคารจะต้องมีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติ (natural ventilation) ในส่วนพื้นที่ใต้ถุนอาคารสูง มีความสูงของพื้นที่ใต้ถุนอาคารสูงตั้งแต่ 1 ชั้นขึ้นไป
5. ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลความเร็วลมในพื้นที่ใต้ถุนอาคารสูงเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหาของพื้นที่ใต้ถุนอาคารสูงได้

3.3 การสำรวจเก็บข้อมูลอาคาร

3.3.1 การสำรวจข้อมูลสภาวะแวดล้อมของอาคาร

1. การสำรวจทิศทางและแกนอาคาร (orientation) เพื่อทราบทิศที่แน่นอนของแกนอาคารกรณีศึกษา จากการวัดโดยเข็มทิศที่ได้มาตรฐานความละเอียดประมาณ 1.0 องศาและเปรียบเทียบความถูกต้องของข้อมูลกับแผนที่ digital base map มาตราส่วน 1:1,000

2. การสำรวจสิ่งปลูกสร้างโดยรอบอาคารกรณีศึกษา เพื่อกำหนด ตำแหน่ง ขนาดวัสดุและวัสดุทางสถาปัตยกรรมของอาคารข้างเคียงได้ตามสภาพจริง

3. การสำรวจปัจจัยที่มีผลสภาพภูมิอากาศโดยรอบที่ตั้ง ได้แก่ แหล่งน้ำ พืชพรรณ ลานคอนกรีตขนาดใหญ่ อิทธิพลจากอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่ เป็นต้น

3.3.2 การสำรวจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการระบายอากาศในพื้นที่ใต้ถุนอาคาร

1. ความเร็วลม และทิศทางลมเฉลี่ย ภายในพื้นที่ใต้ถุนอาคาร โดยวัดห่างจากผนังอาคารประมาณ 1เมตรและกลางอาคาร ในระนาบตั้งฉากกับกึ่งกลางช่องเปิดที่ระดับความสูงจากพื้น 1 เมตร

2. ขนาด และตำแหน่งของช่องลมเข้า และออกของพื้นที่ใต้ถุนอาคารแต่ละอาคาร

3. ความเร็วลมภายนอกอาคารที่ทำการวัดในระนาบเดียวกันกับภายในพื้นที่ใต้ถุนอาคาร โดยมีระยะห่างจากตัวอาคาร 5 เมตร ที่ระดับความสูงจากพื้น 1 เมตร

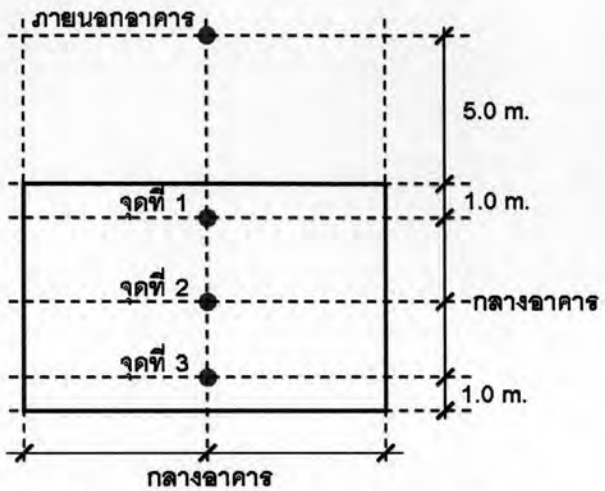

รูปที่ 3.1 แสดงตำแหน่งที่ทำการวัดค่าความเร็วลม

3.3.3 การเก็บข้อมูลด้านสภาวะน่าสบายในอาคาร

การเก็บข้อมูลด้านสภาวะน่าสบายในอาคารเป็นการนำอุปกรณ์ตรวจวัดปัจจัยที่ศึกษาและมีผลต่อสภาวะน่าสบายทางด้านการระบายอากาศโดยมีรายละเอียดดังนี้ การวัดค่าความเร็วลม หรืออัตราการเคลื่อนที่ของอากาศภายในพื้นที่ใต้ถุนอาคาร โดยใช้อุปกรณ์วัดความเร็วลมชนิด hot wire ที่มีความละเอียดไม่ต่ำกว่า 0.01 เมตร/วินาที เนื่องจากอากาศภายในพื้นที่ใต้ถุนอาคารที่เข้าทำการศึกษาจะต้องวัดค่าสูงสุด ต่ำสุด และความเร็วลมเฉลี่ยที่มีความถี่มากที่สุดในช่วงที่ทำการวัด โดยจะต้องวัดหลายตำแหน่งภายในพื้นที่ใต้ถุนอาคาร ซึ่งในการวิจัยนี้กำหนดให้วัดต่อเนื่องกันไม่ต่ำกว่า 1 นาทีต่อครั้ง เนื่องจากธรรมชาติของลมมีความแปรปรวนมาก แต่จะต้องวัดให้พร้อมกันทั้งความเร็วของกระแสลมนอกอาคารและกระแสลมภายในพื้นที่ใต้ถุนอาคารสูง ในกรณีที่มีการเปลี่ยนตำแหน่งในการวัดความเร็วลมควรปิดอุปกรณ์การวัดไม่ให้การเคลื่อนที่ของผู้วัดมีผลต่ออัตราการเคลื่อนที่ของอากาศ

3.4 การประเมินและวิเคราะห์สภาวะน่าสบายของอาคารกรณีศึกษา

เมื่อทำการสำรวจเก็บข้อมูลจากอาคารจริง พร้อมทั้งนำข้อมูลดิบบางส่วนไปวิเคราะห์แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ไปประเมินเทียบกับ มาตรฐานภาวะน่าสบายภายในอาคารกรณีศึกษา ด้านการระบายอากาศ พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อดีและปัญหาที่ต้องแก้ไขของอาคารในพื้นที่ใต้ถุนอาคารสูงและนำเสนอแนวทางปรับปรุงปัญหาที่พบต่อไป

3.5 การเสนอแนวทางปรับปรุงอาคารกรณีศึกษา

แนวทางปรับปรุงจากอาคารกรณีศึกษามีความสอดคล้องกับปัญหาที่วิเคราะห์สรุป โดยอ้างอิงจากวิธีการออกแบบและปรับปรุงอาคารเขตร้อนชื้นให้มีสภาพความเร็วลมในพื้นที่ใต้ถุนอาคารสูงอยู่ในสภาวะน่าสบาย จากทฤษฎี และเอกสารวิชาการที่ศึกษาโดยเลือกวิธีการ ปรับปรุงอาคารที่มีความเหมาะสมกับวิธีการก่อสร้างของไทยในปัจจุบัน การเสนอแนวทางมีเป้าหมายในการปรับปรุงให้เกิดสภาวะน่าสบายและนำไปประเมินประสิทธิผลของอาคาร (building performance) ในแต่ละแนวทางต่อไป

3.6 การประเมินแนวทางการปรับปรุงอาคาร[4]

การประเมินประสิทธิภาพอาคาร เป็นการวิเคราะห์ผลจาก อาคารจำลองในคอมพิวเตอร์ด้วยการจำลองสภาพด้วยโปรแกรม CFD ใช้จำลองลักษณะการเคลื่อนที่ของอากาศ การเคลื่อนที่ของลมตามค่าเฉลี่ยทิศทาง และความเร็วลมของกรุงเทพมหานคร (m/s) เพื่อนำไปคำนวณเป็นค่าความเร็วลมเฉลี่ยความเร็วลมในพื้นที่ใต้ถุนอาคาร การคำนวณพลศาสตร์ของไหลมีความเหมาะสมกับการออกแบบงานสถาปัตยกรรมมากกว่าการจำลองสภาพวิธีอื่นๆ ในการใช้โปรแกรมให้ได้ผลที่ถูกต้องนั้น จำเป็นจะต้องเปรียบเทียบผลการจำลองจากโปรแกรมกับผลจากการทดลองอื่นๆ เช่น ผลจากการวัดความเร็วลมจากอาคารจริง (Chen and Srebric , 2001)

คุณสมบัติ	โต๊ะจำลองของไหล	อุโมงค์ลม	การคำนวนพลศาสตร์ของไหล
ความถูกต้องแม่นยำ	ต่ำ	สูง	สูง
ความครบถ้วนของข้อมูล	ต่ำ (เฉพาะรูปแบบการไหลในแบบสองมิติ)	ปานกลาง (ครบถ้วนยกเว้นอุณหภูมิและความเข้มข้นของก๊าซ)	ครบถ้วน
สร้างความเข้าใจต่อผลจำลอง	ปานกลาง(ด้วยสีของของเหลวที่ผสมกับน้ำ)	ยาก(ด้วยควันที่ผสมกับอากาศและค่าที่วัดได้)	ง่าย(ด้วยกราฟฟิกสีและเวกเตอร์)
ค่าใช้จ่าย	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
ระยะเวลา	สั้น	นาน	ปานกลาง
ความต้องการความรู้พิเศษ	น้อย	ปานกลาง	มาก
ความเหมาะสมกับกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรม	ขั้นต้น	ขั้นปลาย	ตั้งแต่ขั้นตน ถึงขั้นปลาย

ตารางที่ 3.1 ตารางเปรียบเทียบคุณสมบัติเครื่องมือการจำลองการระบายอากาศประเภทต่างๆ

---

[4] เฉลิมวัฒน์ ตันตสวัสดิ์. 2547.สร้างสรรค์ อาคารสบาย, กรุงเทพ : สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์.

3.7 การสรุปแนวทางการออกแบบปรับปรุง

การคัดเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการปรับปรุงอาคารกรณีศึกษา จะต้องมีสภาวะน่าสบายเป็นไปตามมาตรฐานที่อ้างอิงในการวิจัย และมีความเหมาะสมทั้งในด้านเทคนิคการก่อสร้าง และเชิงเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

3.8 รายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

อุปกรณ์วัดการเคลื่อนที่ของอากาศหรือความเร็วลมได้แก่ Measuring stick for velocity m (testo 405-v1) เป็นอุปกรณ์วัดความเร็วลม ที่มีหลักการในการวัดค่าคงที่ของอุณหภูมิที่หัว thermistor ขนาดเล็กที่ปลายแท่งทรงกระบอกที่สามารถหมุนเปิด-ปิดได้ เมื่ออากาศพัดผ่านหัววัดจะทำให้อุณหภูมิลดลง เครื่องวัดจะให้กระแสไฟฟ้าเพิ่มเพื่อรักษาอุณหภูมิของเซ็นเซอร์นั้น ทำให้สามารถคำนวณค่าความเร็วลมที่พัดผ่านได้ ความละเอียดในการวัด 0.01 m/s และสามารถวัดอุณหภูมิของอากาศที่เคลื่อนที่ผ่านที่ความละเอียด 0.1°c ช่วงความเร็วลมที่วัดได้ตั้งแต่ 0.00-10.00m/s ที่อุณหภูมิ 0-0.50°c มีความคลาดเคลื่อนของอุปกรณ์วัดไม่เกิน 5% of m.v หรือ $\pm$ 0.1 m/s ที่อุณหภูมิ $\pm$ 0.5°c ลักษณะเป็นแท่งตรงทรงกระบอกสีดำ เส้นผ่านศูนย์กลาง 15 มม. ยาว 30 มม. สามารถปรับมุมของหัวเซ็นเซอร์ได้ตามองศาที่ต้องการที่ปลายทรงกระบอกมีปลอกหมุนปิด-เปิด เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของอุปกรณ์ที่ค่า 0.00 m/s เมื่อไม่มีลมพัดผ่าน เนื่องจากเครื่องสามารถตอบรับได้อย่างรวดเร็วสำหรับลมที่ปรวนแปรตามธรรมชาติ การวัดค่าจะวัดต่อเนื่องกัน 1-2 นาที ต่อการบันทึกค่า 1 ตำแหน่งวัด และสังเกตค่าความเร็วลมสูงสุดต่ำสุด และค่าฐานนิยมของความเร็วลมที่อ่านค่าได้ และทำการจดบันทึกทุกๆชั่วโมง

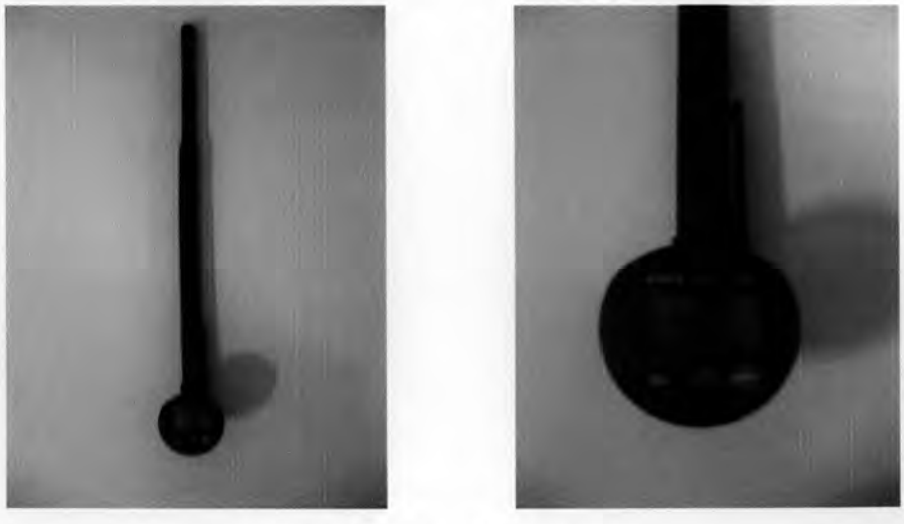

รูปที่ 3.2 เครื่องวัดความเร็วลมแบบ digital

3.9 ผลการศึกษาและวิเคราะห์อาคารกรณีศึกษา

3.9.1 ข้อมูลรายละเอียดอาคารกรณีศึกษา[5]

อาคารกรณีศึกษาเป็นอาคารภายในพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ปฏิบัติภารกิจในสถาบันวิชาการชั้นสูงมาเป็นเวลากว่า 80 ปีแล้ว โดยใช้พื้นที่ที่ได้รับพระราชทานมาตั้งแต่เดิม ขนาดประมาณ 1,300 ไร่ เพื่อใช้สำหรับการบริหาร และจัดการศึกษา จนกระทั่งปี พ.ศ.2524 ทางมหาวิทยาลัยได้เริ่มนำผังแม่บทมาใช้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนามหาวิทยาลัย

ในปัจจุบัน ทางมหาวิทยาลัยได้มีแนวคิดที่จะยกระดับการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สูงขึ้นกว่าเดิมโดยสร้างอาคารใหม่ที่มีขนาดสูงขึ้น แต่มีพื้นที่คลุมดินน้อยลง ตลอดจนพิจารณาใช้อาคารร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่คล้ายกัน เปลี่ยนการใช้งานและจัดย้ายอาคารที่ตั้งอยู่ในตำแหน่งไม่สอดคล้องกับอาคารโดยรอบออกไปอยู่ในที่เหมาะสม

3.9.2 ที่ตั้งอาคารและสภาพแวดล้อม

อาคารกรณีศึกษา ตั้งอยู่บนถนนพญาไท ในพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ ตำบลวังใหม่ อำเภอปทุมวัน กรุงเทพมหานครฯ จากการศึกษาเบื้องต้น พบว่าอาคารต่าง ๆ ในเขตพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีลักษณะที่หลากหลาย ทั้งเรื่องของการใช้ประโยชน์ และลักษณะอาคาร กล่าวคือ มีจำนวนชั้น ขนาดพื้นที่ และสภาพอาคารที่แตกต่างกัน สภาพแวดล้อมโดยรอบมีพื้นที่สีเขียวไม้ยืนต้นพืชคลุมดินและแหล่งน้ำอยู่แทรกในบริเวณอาคาร ดังนั้นก่อนที่จะทำการเลือกอาคารกรณีศึกษา จึงได้ศึกษาข้อมูล เพื่อทำความเข้าใจในลักษณะอาคาร และสภาพปัญหาเสียก่อน

รูปที่ 3.3 แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

[5] วีระ สัจกุล และคณะ "โครงการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพอาคารในเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อใช้ในการวางผังแม่บท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" รายงานวิจัยสถาบัน เสนอจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมษายน 2535 ,หน้า 1-6 (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

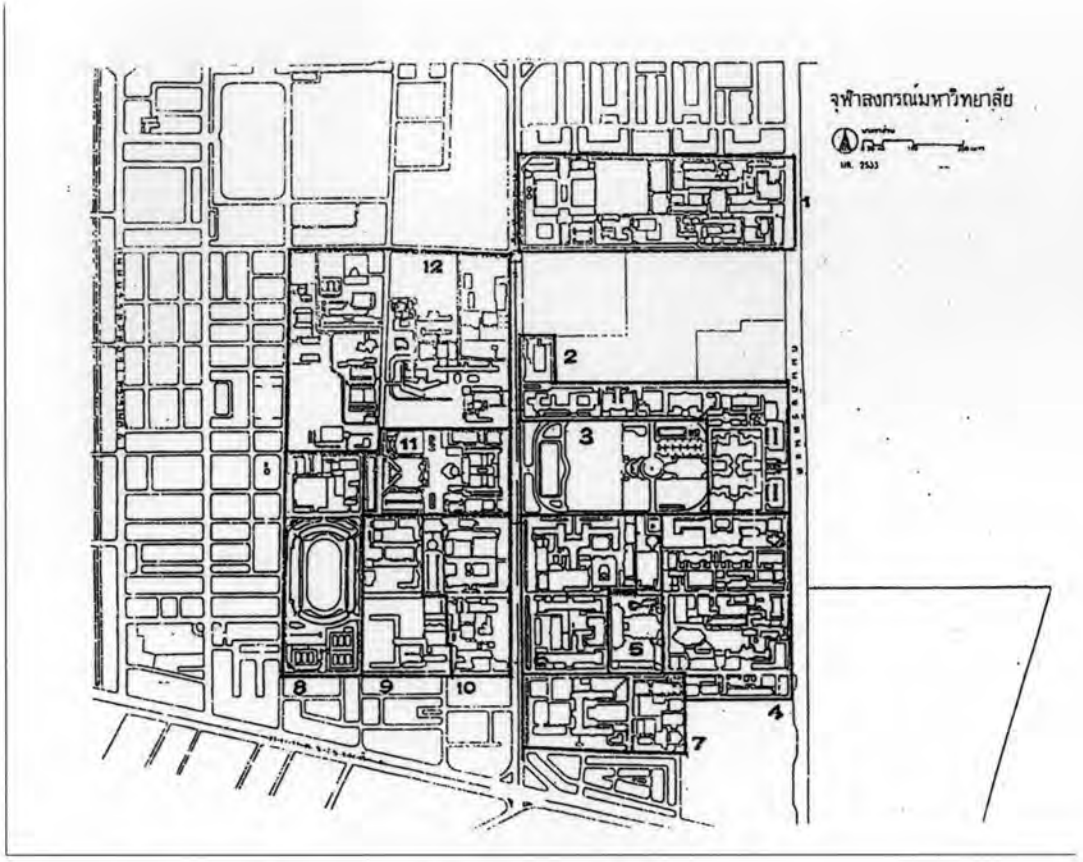

รูปที่ 3.4 แสดงแผนผังบริบทโดยรอบบริเวณอาคารกรณีศึกษา

3.9.3 ความสูงอาคาร[6]

การสำรวจในปี 2549 นั้น แบ่งกลุ่มความสูงออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1-5 ชั้น 6-10 ชั้น และมากกว่า 10 ชั้นขึ้นไป โดยสรุปอาคารส่วนใหญ่คือ 140 หลัง (79.5%) มีระดับความสูงที่ 1-5 ชั้น อาคารความสูง 6-10 ชั้น จำนวน 21หลัง (12%) ส่วนความสูงตั้งแต่ 10 ชั้นขึ้นไป มีจำนวน 15 หลัง(8.5%)

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างอายุอาคารกับจำนวนชั้นอาคารพบว่า อาคารที่มีความสูงระหว่าง 1-5 ชั้น ส่วนใหญ่เป็นอาคารที่มีอายุกว่า 10 ปีขึ้นไป การสร้างอาคารในช่วงเวลาดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 20-30 ปีที่แล้ว ยังไม่มีข้อจำกัดเรื่องที่ดิน ประกอบกับการออกแบบอาคารราชการต้องคำนึงถึงวามประหยัด อาคารส่วนใหญ่ที่สร้างจึงเป็นอาคารสูงไม่เกิน 5 ชั้น เพื่อให้เดินขึ้นลงได้สะดวกโดยไม่ต้องใช้ลิฟท์ สำหรับอาคารที่สูงกว่า 5 ชั้นขึ้นไป ส่วนใหญ่จะสร้างในช่วงเวลาไม่เกิน 10 ปีที่แล้ว ซึ่งเริ่มหลังจากมีการนำผังแม่บทมาใช้ การวางผัง

---

[6] " ข้อมูลรายละเอียดอาคาร" สำนักบริหารระบบกายภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมษายน 2550, (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

เริ่มคำนึงถึงการเพิ่มประสิทธิภาพที่มากขึ้น อาคารในกลุ่ม 6-10 ชั้น จำเป็นต้องมีลิฟท์เพื่อเพิ่มความสะดวกคล่องตัวในการสัญจรขึ้นลง สำหรับอาคารสูงกว่า 10 ชั้น ในปัจจุบันได้มีการสร้างทดแทนอาคารเดิมที่มีการรื้อถอนออกไป อย่างไรก็ตาม ระหว่างที่ทำการสำรวจในปี 2549 นั้น มีอาคารที่อยู่ในระหว่างดำเนินการก่อสร้าง และที่กำลังอยู่ในระหว่างการออกแบบเพื่อเริ่มก่อสร้างในปี 2550 อีกหลายอาคาร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาคารสูงกว่าอาคารในปีสำรวจ คือ 10 ชั้นหรือมากกว่า และมีแนวโน้มว่าอาคารสูงกว่า 10 ชั้น ในอนาคตจะยิ่งมากขึ้นเป็นลำดับ ตามนโยบายเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินให้สูงขึ้น โดยค่อย ๆ สร้างอาคารใหม่ทดแทนอาคารเก่าที่หมดสภาพและให้มีพื้นที่อาคารต่อหลังมากขึ้น แต่ใช้ที่ดินให้น้อยลง

กลุ่ม	ความสูง (ชั้น)			รวม
	1,5	6,10	> 10	
CEN	42	6	6	54
INS	3	4	3	10
EDU	5	1	-	6
DEN	5	2	1	8
COM	1	1	-	2
ACC	3	1	-	4
PHA	5	1	-	6
POL	5	-	-	5
SCI	11	3	1	15
ENG	22	1	2	25
ECO	1	-	-	1
FAA	3	-	-	3
ARC	4	-	1	5
VET	4	1	1	6
ART	2	-	-	2
SSS	2	-	-	2
AHS	3	-	-	3
PSC	8	-	-	8
ESC	11	-	-	11
รวม	**140**	**21**	**15**	**176**
%	**79.5**	**12**	**8.5**	**100**

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนและสัดส่วนอาคารจำแนกตามกลุ่มความสูง

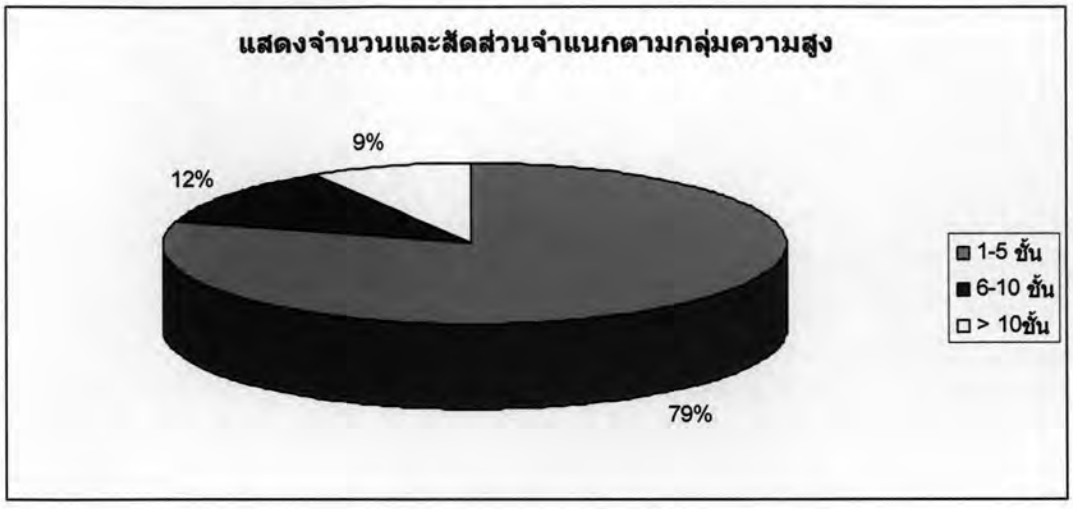

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงสัดส่วนอาคารจำแนกตามกลุ่มความสูง

3.9.4 การพิจารณา เลือกอาคาร เพื่อใช้ในการศึกษา

ในการเลือกอาคารมาทำการศึกษา พิจารณามาจากความแตกต่างในแง่ลักษณะอาคาร ความสูงของอาคารตำแหน่งที่ตั้ง และสภาพแวดล้อมเป็นหลัก โดยที่อาคารขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ การพิจารณานี้จะรวมไปถึง การออกแบบอาคาร เพื่อให้เกิดการระบายอากาศและกระแสลมพัดผ่านได้ดี ในแต่ละกลุ่มของอาคารกรณีศึกษาจะแตกต่างกันไปตามแต่ความสูงลักษณะอาคารและสภาพปัญหาของอาคารที่เกิดจากความสูงของอาคารที่มีต่อภาวะน่าสบายของพื้นที่ใต้ถุนอาคาร

อาคารที่ทำการศึกษาเป็นอาคารที่อยู่ในพื้นที่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมีทิศทางอาคารตั้งอยู่ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งทำให้ทิศทางของกระแสลมตลอดปีมีทิศทางและความเร็วลมใกล้เคียงกันเนื่องจากอยู่ในพื้นที่และทิศทางของอาคารใกล้เคียงกัน ซึ่งเมื่อทำการทดลองด้วยการจำลองโดยใช้โปรแกรม CFD จะทำให้ผลการทดลองที่ได้สามารถทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบและสรุปผลการทดลองได้

3.9.5 ขอบเขตการศึกษา และวิธีการทดลอง

3.9.5.1 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาและวิจัยในส่วนของปริมาณกระแสลมที่จะเข้าสู่พื้นที่ใต้ถุนในแต่ละอาคารจากกระแสลมที่ประทะตัวอาคารทำให้กระแสลมเปลี่ยนทิศทางลงสู่ด้านล่างนั้นไม่สามารถควบคุมความเร็วของกระแสลมได้ ทำให้กระแสลมแรงจนเกินไปจนอาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ใต้ถุนอาคารสูงในชั้นล่าง วิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยรอบอาคารจากสถานที่จริงและทำการ

วัดข้อมูลความเร็วของกระแสลมในบริเวณพื้นที่โดยรอบอาคารกรณีศึกษาอย่างละเอียด นำผลมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลอื่นที่มีอยู่ทั้งข้อมูลอากาศของกรุงเทพมหานคร ข้อมูลจากการวัดความเร็วลมในสถานที่จริง มาประกอบเพื่อหาบทสรุปเกี่ยวกับปริมาณ และทิศทางการไหลของกระแสลมในอาคารนั้นๆ พร้อมกับเสนอแนะเพิ่มเติม

3.9.5.2 **วิธีการทดลอง**

ในการศึกษาและการทดลองได้นำผลสรุปของทิศทางกระแสลมประจำที่พัดมากที่สุดในช่วงที่สภาวะอากาศไม่อยู่ในเขตสบาย เพื่อศึกษาถึงปรากฏการณ์การไหลเวียนของกระแสลมที่พัดเข้าสู่พื้นที่ใต้ถุนอาคารในช่วงเวลาดังกล่าว พร้อมกันนี้ก็ทำการวัดค่าความเร็วลมด้วยเครื่องมือวัดความเร็วลม (hot wire) หาค่าเฉลี่ยจากสถานที่จริงว่าผลที่ได้เป็นอย่างไรแล้วจึงนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาวิเคราะห์อีกครั้งว่ามีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไรบ้างพร้อมกับเสนอแนะแนวทางการแก้ไขในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการไหลผ่านของกระแสลมภายในพื้นที่ใต้ถุนอาคารนั้นๆเท่าที่สามารถทำได้

3.9.6 **อาคารกรณีศึกษา**

เนื่องจากการศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อเสนอแนวทางการปรับปรุงความเร็วลมในพื้นที่ใต้ถุนอาคารสูงเพื่อให้เกิดภาวะน่าสบายในการใช้พื้นที่ ดังนั้นในการพิจารณาอาคารที่นำมาศึกษา ได้แก่อาคารดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.3 แสดงอาคารกรณีศึกษาความสูงอาคารและความเร็วลม

อาคารกรณีศึกษา	สภาพปัญหาพื้นที่ใต้ถุนอาคาร	ความเร็วลม(m/s)				
		ภายนอก	จุดที่ 1	จุดที่ 2	จุดที่ 3	เฉลี่ย
1. อาคารเคมี 3						
อาคารเรียนใต้ถุนสูงโครงสร้าง ค.ส.ล.สูง 4 ชั้น ผังอาคารรูปตัวแอลเปิดโล่ง 3 ด้าน พื้นที่ใต้ถุนใช้ทำกิจกรรมของนิสิตและการทำงาน อาคารวางตามแนวตะวันออก/ตะวันตก	สามารถรับรู้ว่ามีการเคลื่อนไหวของอากาศ รู้สึกว่ามีลมพัดเล็กน้อยจนถึงรู้สึกว่าถูกรบกวนได้	1.50	2.51	2.21	2.45	2.40
2. อาคารเรียนคณะเศรษฐศาสตร์						
อาคารคอนกรีต กระจกเฟรมอลูมิเนียมมีแผงกันแดด ใต้ถุนสูงใช้สำหรับกิจกรรมของนักศึกษา ลักษณะอาคารเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้ารูปตัวไอสูง 5 ชั้น ตัวอาคารวางตามแนวเหนือใต้	รู้สึกว่ามีลมพัดเล็กน้อยจนถึงรู้สึกว่าถูกรบกวนได้ บางช่วงรบกวนการทำงานทำให้กระดาษและวัตถุ เบาๆเริ่มมีการเคลื่อนไหว	1.00	1.41	1.23	1.75	1.46

ตารางที่ 3.3 แสดงอาคารกรณีศึกษาความสูงอาคารและความเร็วลม

อาคารกรณีศึกษา	สภาพปัญหาพื้นที่ใต้ถุนอาคาร	ความเร็วลม(m/s)				
		ภายนอก	จุดที่ 1	จุดที่ 2	จุดที่ 3	เฉลี่ย
3. อาคารจามจุรี 5						
อาคารสำนักงานสูง7ชั้น ใต้ถุนสูง โครงสร้างคอนกรีต กรอบอาคารเป็นแผงกันแดดทางนอน อาคารเป็นรูปสี่หลี่ยมผืนผ้ามีแผงกันแดดปาดมุม แนวอาคารเป็นทิศตะวันออก/ทิศตะวันตก	สามารถรับรู้ว่ามีการเคลื่อนไหวของอากาศ รู้สึกสบายโดยรู้ว่ามีลมพัดเล็กน้อย	0.67	2.31	0.80	0.87	1.33
4. อาคารมหิดลาธิเบศร						
อาคารเรียน 8 ชั้นเปิดโล่งบริเวณโถงกลางอาคาร มีกลุ่มอาคารสูงปิดล้อมใต้ถุนสูง 2 ชั้น พื้นที่ใต้ถุนอาคารใช้เป็นโรงอาหาร ตัวอาคารวางตามแนวเหนือใต้ โถงกลางอาคารเป็นพื้นที่จัดสวน	รู้สึกว่าถูกรบกวน มีลมพัดรบกวนการทำกิจกรรมทำวัตถุเบาๆ ปลิวทำให้ผมและเสื้อผ้าปลิวได้ และเป็นอุปสรรค ต่อการรับประทานอาหารของโรงอาหารใน พื้นที่ใต้ถุนอาคาร	2.20	5.04	3.52	2.57	3.71

ตารางที่ 3.3 แสดงอาคารกรณีศึกษาความสูงอาคารและความเร็วลม

อาคารกรณีศึกษา	สภาพปัญหาพื้นที่ใต้ถุนอาคาร	ความเร็วลม(m/s)				
		ภายนอก	จุดที่ 1	จุดที่ 2	จุดที่ 3	เฉลี่ย
5.อาคารเรียนคณะครุศาสตร์						
อาคารคอนกรีต กระจกเฟรมอลูมิเนียมมีแผงกันแดด ใต้ถุนสูงใช้เป็นพื้นที่โรงอาหารสูง 1 ชั้น ลักษณะอาคารเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าสูง 8 ชั้น ตัวอาคารวางตามแนวเหนือใต้	รู้สึกสบายจนถึงรู้สึกถูกรบกวนได้ โดยบางช่วงอาจรบกวนการทำกิจกรรมในพื้นที่	1.19	1.77	2.23	1.12	1.70

I 2136486873

ตารางที่ 3.3 แสดงอาคารกรณีศึกษาความสูงอาคารและความเร็วลม

อาคารกรณีศึกษา	สภาพปัญหาพื้นที่ใต้ถุนอาคาร	ความเร็วลม(m/s)				
		ภายนอก	จุดที่ 1	จุดที่ 2	จุดที่ 3	เฉลี่ย
6.อาคารนารถโพธิประสาทคณะสถาปัตย์						
อาคารคอนกรีตมีแผงกันแดดกระจกเฟรมอลูมิเนียม อาคารลักษณะสี่เหลี่ยมผืนผ้ารูปตัวแอลสูง 10 ชั้น พื้นที่ใต้ถุนเปิดโล่งระบายอากาศใช้เป็นพื้นที่โรงอาหาร ลักษณะการวางตัวอาคารทิศตะวันออก/ตะวันตก	รู้สึกสบายจนถึงรู้สึกถูกรบกวนได้ รับรู้ถึงกระแสลมบางช่วงจะรบกวนการทำงานทำให้ วัตถุเบาๆปลิวพัดผมและเสื้อผ้าทำให้เกิด ความรำคาญ	1.20	2.98	1.60	2.40	2.32
7. อาคารเทพทวาราวดี						
อาคารรูปทรงสี่เหลี่ยมจตุรัสสูง 12 ชั้น ลักษณะอาคารคอนกรีตมีแผงกันแดด หน้าต่างกระจก พื้นที่ใต้ถุนอาคาร มีพื้นที่ชั้นลอยรวม 2ชั้น ที่ตั้งอาคารวางตามแนวทิศเหนือ/ทิศใต้ด้านหน้า ติดถนน-พญาไท	กระแสลมรบกวนการใช้พื้นที่มีกระแสลมพัดทำ ให้เกิดฝุ่นละอองและสร้างความรำคาญในการทำ กิจกรรมบางช่วงลมพัดแรงทำให้กระดาษปลิว ไม่สะดวกในการทำงาน	3.78	5.22	4.15	2.58	3.98

ตารางที่ 3.3 แสดงอาคารกรณีศึกษาความสูงอาคารและความเร็วลม

อาคารกรณีศึกษา	สภาพปัญหาพื้นที่ใต้ถุนอาคาร	ความเร็วลม(m/s)				
		ภายนอก	จุดที่ 1	จุดที่ 2	จุดที่ 3	เฉลี่ย
8.อาคารวิทยนิเวศน์ อาคารพักอาศัยทรง สี่เหลี่ยมผืนผ้ารูปตัวไอ สูง 12 ชั้น โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กมีระเบียงกันตก พื้นที่ใต้ถุนอาคารโล่งสูง 1 ชั้น ตัวอาคารวางตามแนวทิศตะวันออกตะวันตก	รู้สึกถูกรบกวนจากกระแสลม เกิดฝุ่นละอองและใบไม้ปลิวทำให้เกิดความสกปรก	2.20	4.32	3.75	2.56	3.54

ตารางที่ 3.3 แสดงอาคารกรณีศึกษาความสูงอาคารและความเร็วลม

อาคารกรณีศึกษา	สภาพปัญหาพื้นที่ใต้ถุนอาคาร	ความเร็วลม(m/s)				
		ภายนอก	จุดที่ 1	จุดที่ 2	จุดที่ 3	เฉลี่ย
9. อาคารหอพักนิสิตชาย						
ลักษณะเป็นอาคารพักอาศัยสำหรับนิสิตชาย สูง 14 ชั้น โครงสร้างคอนกรีตมีระเบียงกันตกและแผงกันแดดโค้ง พื้นที่ใต้ถุนสำหรับพักคอยสูง 1 ชั้น ใช้พักคอยสำหรับนิสิต	รู้สึกว่ามีลมพัดเล็กน้อยจนถึงรู้สึกถูกรบกวนจากลม เป็นอุปสรรคในการทำกิจกรรมของนักศึกษา	1.20	2.30	1.33	1.40	1.67
10.อาคารหอพักนิสิตหญิง						
ลักษณะเป็นอาคารพักอาศัยสำหรับนิสิตหญิง สูง 14 ชั้น โครงสร้างคอนกรีต ตัวอาคารลักษณะสี่เหลี่ยมผืนผ้าโค้ง พื้นที่ใต้ถุนสำหรับพักคอยสูง 1 ชั้น ใช้พักคอยสำหรับนิสิต	รู้สึกว่ามีลมพัดเล็กน้อยจนถึงรู้สึกถูกรบกวนจากลม เกิดฝุ่นละอองและทำให้ของเบาๆปลิวได้	1.29	2.24	1.52	1.48	1.74

ตารางที่ 3.3 แสดงอาคารกรณีศึกษาความสูงอาคารและความเร็วลม

อาคารกรณีศึกษา	สภาพปัญหาพื้นที่ใต้ถุนอาคาร	ความเร็วลม(m/s)				
		ภายนอก	จุดที่ 1	จุดที่ 2	จุดที่ 3	เฉลี่ย
11. อาคารบรมราชกุมารี						
อาคารเรียนโครงสร้างคอนกรีตรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ลักษณะอาคารมีแผงกันแดด ความสูงอาคาร 15 ชั้น ใต้ถุนโล่งสูง 2 ชั้นมีชั้นลอย ใช้พักคอยและกิจกรรมนิสิต แนวอาคารวางตามแนวทิศตะวันออก/ทิศตะวันตก	รู้สึกสบายจนถึงรู้สึกถูกรบกวนได้ มีกระแสลมทำให้เกิดฝุ่นละอองและก่อให้เกิดความรำคาญในการใช้พื้นที่	1.50	5.20	3.75	3.29	4.08
12.อาคารมหามกุฏ						
อาคารเรียนคณะวิทยาศาสตร์ สูง19 ชั้น ลักษณะอาคารแสดงโครงสร้างคอนกรีต เฟรมกระจก ใต้ถุนอาคารเปิดโล่ง สูง 2 ชั้นใช้ทำกิจกรรมของนิสิต ตัวอาคารวางตามแนวทิศทางเหนือ/ใต้	มีลมแรงรบกวนการใช้พื้นที่สร้างปัญหาในการใช้งาน ทำให้กระดาษปลิวและพัดวัสดุเบาๆทำให้ปลิวและเกิดความรำคาญในการทำงาน	1.27	3.58	1.80	2.35	2.57

ตารางที่ 3.3 แสดงอาคารกรณีศึกษาความสูงอาคารและความเร็วลม

อาคารกรณีศึกษา	สภาพปัญหาพื้นที่ใต้ถุนอาคาร	ความเร็วลม(m/s)				
		ภายนอก	จุดที่ 1	จุดที่ 2	จุดที่ 3	เฉลี่ย
13.อาคารเจริญวิศวกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์						
อาคารทรงสี่เหลี่ยมจตุรัสสูง 20 ชั้น แผงกันแดดทางนอน อาคารปรับอากาศใต้ถุนโล่งสูง 2 ชั้น พื้นที่ใต้ถุนสำหรับใช้พักคอยสำหรับนิสิต ตัวอาคารตั้งตามแนวแกนทิศทางเหนือ/ใต้	รู้สึกถึงกระแสลมพัดทำให้เกิดปัญหาของปลิว ลมแรงทำให้พัดพาฝุ่นละอองใบไม้มาทำความ สกปรกกระแสลมทำให้ไม่สะดวกในการใช้งาน ของพื้นที่	1.90	5.11	4.80	5.29	5.06

จากการสำรวจอาคารกรณีศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ทำการสำรวจ 14 ตัวอย่าง ที่มีความสูงแตกต่างกันพบว่าความสูงอาคารมีผลต่อความเร็วของกระแสลมในพื้นที่ใต้ถุนอาคาร อาคารที่มีความสูงมากกระแสลมในพื้นที่ใต้ถุนอาคารก็จะมีความเร็วมากตามไปด้วยเช่นอาคารที่สูงเกิน 30 เมตรก็จะมีความเร็วลมเกิน 3 เมตรต่อวินาที ซึ่งมีความเร็วลมมากกว่าภาวะน่าสบาย โดยสรุปความเร็วลมและความสูงอาคารดังแผนภูมิต่อไปนี้

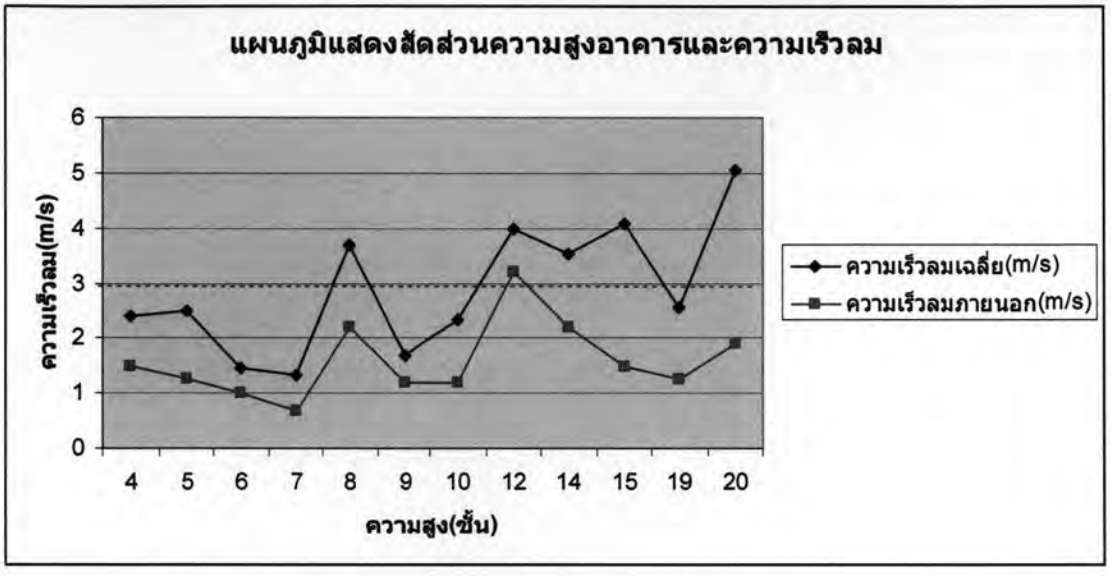

แผนภูมิที่ 3.2 แสดงสัดส่วนความสูงอาคารและความเร็วลม

จากกราฟแสดงสัดส่วนความสูงอาคารและความเร็วลมสามารถสรุปได้ว่าความเร็วของกระแสลมใต้ถุนแปรผันตามความสูงของอาคารความสูงของอาคารยิ่งสูงมากกระแสลมใต้ถุนอาคารสูงยิ่งมีความเร็วลมสูงมากตามความสูงของอาคาร ดังนั้นอาคารยิ่งสูงก็จะทำให้เกิดปัญหาของภาวะน่าสบายบริเวณพื้นที่ใต้ถุนอาคาร จนทำให้รบกวนต่อกิจกรรมการใช้งานของพื้นที่ใต้ถุนอาคารได้

3.10 การประเมินและวิเคราะห์สภาวะน่าสบายของอาคารกรณีศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการประเมินสภาวะน่าสบายภายในพื้นที่ใต้ถุนอาคารสูง โดยวิเคราะห์ข้อมูลสภาวะอากาศภายในพื้นที่ใต้ถุนอาคารที่วัดจากอาคารจริงทางด้าน ความเร็วลม ด้วยอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ตามรายละเอียดและวิธีการที่กล่าวมา โดยทำการวัดความเร็วลมทั้งภายนอกและภายในอาคารกรณีศึกษา ในเดือนมกราคมและเดือนกันยายน พ.ศ.2549

เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ การเก็บข้อมูลจึงกำหนดจุดวัดค่าภายในและภายนอกโดยวัดความเร็วลมภายนอกอาคาร 1จุด ภายในพื้นที่ใต้ถุนอาคาร 3 จุดคือจุด

แรกบริเวณช่องเปิดที่กระแสลมพัดเข้าพื้นที่ จุดที่สองกลางพื้นที่ใต้ถุนอาคาร จุดที่สามบริเวณช่องเปิดที่ลมพัดออกจากอาคารที่ระดับความสูงจากพื้น 1 เมตร ดังรายละเอียดความเร็วลมที่แสดงไว้ในการสำรวจอาคารกรณีศึกษาการประเมินสภาวะอากาศของอาคารกรณีศึกษาด้านความเร็วลมและการระบายอากาศดังต่อไปนี้

ความเร็วลมภายในพื้นที่ใต้ถุนอาคารที่ได้จากการเก็บข้อมูลของอาคารที่ได้ทำการศึกษาพบว่ามีความเร็วลมใกล้เคียงกันจากการวัดทั้งสองครั้งในเดือนมกราคมและเดือนกันยายน โดยมีความเร็วลมตั้งแต่ 1.30-5.00 เมตร/วินาที ซึ่งถือว่ามีกระแสลมที่สามารถรู้สึกได้และเริ่มรบกวนการใช้งานทำให้กระดาษหรือวัตถุเบาๆปลิวได้ ซึ่งเป็นลมที่รบกวนต่อสภาวะน่าสบายและเป็นอุปสรรคต่อการใช้งานพื้นที่ใต้ถุนอาคารและการทำกิจกรรม